

істини на перехресті національних і світових шляхів культури й науки, що нам передала у спадок мудра і світла людина – Мирослав Попович.

М.В. Попович активно займався суспільною діяльністю, неодноразово виступав в масовій пресі, на телебаченні та радіо, брав участь у політичних ток-шоу в обговоренні найболючіших проблем України. Він завжди стверджував, що моральні цінності не треба відкладати на завтра, вони потрібні вже сьогодні. Як справжній патріот переймався долею своєї країни та зазначав, що сьогодні нам як ніколи потрібне порозуміння між людьми по різні боки барикад, спільний духовний простір. На мій погляд, досвідчений філософ й публіцист досить вдало описав найгострішу проблему, яка залишить свій відбиток у серці кожного з нас: «Нинішня війна — війна принципів. Ми знаємо — і це правда, — що йде війна між Росією й Україною: вона не оголошена як війна, але ми всі знаємо, що вона собою являє. І до цього звелися всі суперечності, які існували, що дуже небезпечно: справа не в мові і навіть не в незалежності — не про це йде мова, а про те, що ми повинні побудувати суспільство з людським обличчям. Ми — продовжувачі справи ревізіоністів 1960-х років. Продовжувачі справи Сахарова, Солженіцина, Стуса».

Сучасники визнавали М.В. Поповича одним з авторитетів сучасного суспільства. Його твори дали поштовх до нових наукових пошуків у галузі філософії, історії та культурології, на його працях виросло не одне покоління.. Його громадянська позиція завжди була об'єктивною і принциповою; висловлена ним думка завжди чесна і сприймалася з повагою, до неї дослухаються як односторонні, так й опоненти. Він заслужено вважається моральним авторитетом нації. Своєю громадсько-політичною і публіцистичною діяльністю М.В. Попович активно сприяв утвердженню демократичних цінностей і традицій у житті України, становленню та розвитку громадянського суспільства, позитивно впливав на формування громадської думки в країні. Його думки та погляди залишилися не лише на сторінках журналів, газетах та книжках, але в серцях багатьох людей.

Висновки. Нехай його час і добіг кінця, проте завжди будуть односторонні та прихильники принципів, які продовжать справу філософа. М.В. Поповича за визначні заслуги перед Україною посмертно нагороджено Орденом Свободи.

ВІДКРИВАЄМО НОВІ ІМЕНА В ІСТОРІЇ НФАУ: БОРИС ІБРАГІМОВ

Яворська Л., Хіріна Г.

Науковий керівник: Іванова К. А.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

Актуальність. Сьогодні, відзначаючи 150-річчя М. О. Валяшка, треба згадати людей, які разом з ним створювали перший фармацевтичний вищий навчальний заклад в нашій країні. Одним із перших керівників Харківського хіміко-фармацевтичного інституту був Борис Миколайович Ібрагімов. Його ім'я згадується в роботі «Історія Національного фармацевтичного університету: люди, події, факти» (2005 р.), як першого політкомісара та ректора ХФІ. Але іншої інформації про нього не було відомо. Сьогодні після тривалих пошуків та вивчення багатьох відкритих джерел ми можемо відтворити деякі сторінки біографії Б. М. Ібрагімова – людини складної долі, лікаря, героя війни, талановитого організатора системи охорони здоров'я.

Мета роботи. Створити наукову біографію, визначити місце та роль в історії НФаУ.

Матеріали та методи. Широке коло відкритих історичних джерел, біографічний, порівняльно-історичний методи.

Отримані результати. Б. М. Ібрагімов народився 13 квітня 1886 року у місті Темрюк Краснодарського Краю у сім'ї службовця. Після закінчення середньої школи навчався у фельдшерсько-акушерської школі у Ростові-на Дону, яку закінчив у 1910 році.

Під час Першої світової війни у 1914-1917 рр. Б. М. Ібрагімов служив у медичній службі армії. Під час громадянської війни у 1919- 1921 рр. був військовим лікарем у Червоній Армії.

У 1921 р. Б. М. Ібрагімов разом з родиною переїжджає до Харкова та Актуальність в Харківський медичний інститут. Необхідність отримання вищої освіти стала очевидною в умовах мирного життя. Б. М. Ібрагімов Актуальність в до медичного інституту вже у зрілому віці, йому було вже 35 років. У 1921 р. відбувся перший набір у відновлений Харківський медичний інститут. Закінчилася громадянська війна, почалася доба мирного будівництва, тому молодь, яка не мала змоги вчитися до революції та Актуальність у вищі навчальні заклади із-за громадянської війни, хаосу та безладу у країні, потягнулася до вищої освіти. Відповідно до декрету СНК від 2 серпня 1918 року до вищих навчальних закладів приймали на навчання всіх бажаючих, не існувало попереднього освітнього цензу, не потрібні були документи, що підтверджували освіту, Достатньо було абітурієнту мати направлення або відрядження від партійної організації або органів радянської влади. Від членів ВПК(б) та комсомольців, що були демобілізовані з лав Червоної Армії, потрібно було тільки направлення. Б. М. Ібрагімов був членом ВКП(б) з 1920 року, про це знаходимо відомості у нагородних листах періоду Другої світової війни.

Навчання у медичному інституті на початку 20-х років було не таким, як сьогодні. Практично всі студенти паралельно з навчанням працювали. Крім того, деякі студенти займали керівні посади. Тому зрозуміло, що враховуючи попередній досвід, Б. М. Ібрагімова було призначено спочатку викладачем суспільних наук у ХХФІ, а в 1922 році - політкомісаром ХХФІ.

Збереглися відомості про те, що Б. М. Ібрагімов викладав студентам-фармацевтам історичний матеріалізм (так називався один із обов'язкових предметів), що містив суміш знань з філософії, політики та права. Для роботи на посаді доцента суспільних наук не потрібно було захищати дисертацію, треба було мати досвід партійно-революційної роботи або служби у Червоній Армії на керівних посадах.

Посада політкомісара була запроваджена в усіх вищих навчальних закладах країни у 1920 р. та проіснувала до 1924 року. У 1921 р. Український головний комітет професійно-технічної та спеціально-наукової освіти видав спеціальну інструкцію, що визначала обов'язки політкомісарів. Згідно з цим документом політкомісари мали досить широкі повноваження та владу, вони здійснювали всебічний контроль над навчально-науковою та адміністративно-господарською діяльністю вищого навчального закладу, мали право накладати дисциплінарні покарання як на студентів, так і на викладачів. В обов'язки політкомісарів входила координація роботи органів студентського самоврядування (навчальні, побутові комісії). Також політкомісар мав право накладати вето на рішення Президії навчального закладу (ректорату), якщо ці рішення були несвоєчасними, зайвими та такими, що гальмують справу управління навчальним закладом.

Робота політкомісара була великою та складною, різноманітною й відповідальною. Створювалася нова система вищої фармацевтичної освіти, потрібно було шукати та збирати кадри викладачів, розкиданих по всій країні; здійснювати набір студентів, організовувати їх побут та належні умови навчання, нові правила прийняття до вузів передбачали нові вимоги до Актуальністьників, матеріально-технічна база інституту залишала бажати кращого. На вагу золота було аптекарське та хімічне обладнання, пошуком якого також займався політкомісар. Гостро стояло питання приміщень ХХФІ, у вирішенні якого також приймав

участь Б. М. Ібрагімов. У своєму рапорті до медвідділу Укрголовпрофосвіти у 1922 році, згадуючи перші кроки у створенні ХХФІ, Б. М. Ібрагімов писав: «Протягом восьми місяців прийшлося провести велику організаційну роботу. Тяжкість роботи погіршувалася ще й тим, що час, сам по собі важкий для життя старих інститутів, не міг не позначитися ще більш складним для життя новоствореного закладу. Долаючи труднощі, завойовуючи крок за кроком право на самостійне існування, все ж досить успішно вдалося закінчити перший навчальний рік». З серпня 1923 по липень 1924 року Б. М. Ібрагімов виконував обов'язки ректора ХХФІ.

З впевненістю можна стверджувати, що, працюючи разом з М. О. Валяшком, Б. М. Ібрагімов зробив значний внесок у справу організації ХХФІ та проявив себе як талановитий організатор.

В 1924 р. Б. М. Ібрагімов закінчив ХМІ та продовжив військову службу. Збереглися відомості про те, що у 1927 р. Б. М. Ібрагімов служив у Севастополі, у 1928-1935 рр. був начальником військового шпиталю, у 1929 р. приймав участь на посаді військового лікаря у військовому конфлікті на Китайсько-Східній залізниці. З 1935 р. - начальник санітарного відділу Далекосхідного військового округу, у 1937 р. служив у Ташкенті.

До червня 1941 р. служив у Військово-медичній Академії ім. С. М. Кірова (Ленінград), був начальником клінічного відділу, у цей період свого життя він займався науковими дослідженнями організації медичної служби під час бойових дій, отримав звання доцента. Ці знання знадобилися йому час Другої світової війни, учасником якої він став з перших днів.

У 1941-1945 рр. Б. М. Ібрагімов був на фронті, де займався організацією розгортання фронтових шпиталів, евакуацією поранених, розгортанням під час великих військових операцій кількох ешелонів медичної допомоги. Організація медично-санітарної служби армії під час бойових дій – дуже складна та відповідальна справа, від якої залежать життя багатьох людей. За свою героїчну працю був нагороджений багатьма вищими державними нагородами. 15 вересня 1943 р. Б. М. Ібрагімову було присвоєно звання генерал-майора медичної служби.

Після закінчення війни у 1945 - 1950 рр. Б. М. Ібрагімов служив начальником військового шпиталю Ленінградського військового округу та займався науковою діяльністю. Під його керівництвом та редакцією у 1946 - 1949 рр. були підготовлені та опубліковані дві наукові праці, присвячені історії Ленінградського окружного військового шпиталю. 8 квітня 1950 року звільнений у відставку.

Б. М. Ібрагімов помер 8 січня 1955 року в Ленінграді, похований на Богословському кладовище.

Висновки. На нашу думку, Б. М. Ібрагімов був видатною людиною, він зробив вагомий внесок в організацію Харківського хіміко-фармацевтичного інституту та заслуговує на те, щоб його ім'я було занесено в Книгу Пошани НФаУ.